

"Ik heb net, tijdens een congres, gepleit voor 500.000 structurele, gesubsidieerde banen. Dat lijkt me een aardige insteek voor dit gesprek." Dat stelt prof. dr. Jouke van Dijk, hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse aan de Universiteit van Groningen. Met hem spraken we over de achtergronden van het instrument CAO, over die van de SW-sector in het bijzonder en over de plaats van gesubsidieerd werk in onze maatschappij.

Gesubsidieerde arbeid: een blijvertje

"De CAO is in Nederland altijd een goed instrument gebleken, vooral ook omdat de wetgever zich in ons land beperkt met de arbeidsmarkt bemoeit.

Collectieve overeenkomsten tussen werkgevers en vakbonden hebben kracht van wet en zijn algemeen geldend voor een hele bedrijfstak; daardoor kan dat ook. Opvallend is dat wij de situatie kennen dat 75% van de werknemers onder een CAO valt, maar slechts 25% lid is van een vakbond. In een land als de VS zijn ook nog maar weinig mensen lid van een bond, maar door het ontbreken van centrale afspraken zijn de loonverschillen daar veel groter. Mensen worden veel minder

vaak hetzelfde betaald voor hetzelfde werk dan je in een vrije markteconomie zou verwachten. Kortom, de CAO regelt een zekere bescherming voor de werknemer en constitueert een zeker, voor beide partijen belangrijk, machtsevenwicht dat goed is in een land als Nederland.

Toch moeten de ontwikkelingen goed in de gaten worden gehouden. Stel bijvoorbeeld dat het in de chemie ineens heel goed gaat en de lonen met 20% stijgen. Andere sectoren willen dan volgen, waardoor werkloosheid ontstaat. Doordat in Nederland de vakbonden zijn verenigd in een vakcentrale zijn afspraken te maken over de eisen die ze stellen en dat houdt de situatie stabiel", aldus Jouke van Dijk.

Onderkant

Volgens de Groningse hoogleraar is het werken met CAO's tegenwoordig minder nodig. Voetbaltrainers bijvoorbeeld kunnen, gezien de hoogte van hun salaris, prima een jaar zonder werk zitten. In de toekomst zal dat steeds meer het geval

zijn voor hoger opgeleiden, die naar verwachting dan ook minder onder een CAO zullen vallen. Het probleem en dus de noodzaak van bescherming zit aan de onderkant van het loongebouw en bij de mensen die niet werken en dus niet onder een collectieve afspraak vallen.

Jouke van Dijk: "En dan is er nog de categorie mensen die niet opbrengen wat ze verdienen. Daarvoor is gesubsidieerde arbeid aan de orde. In feite kunnen deze werknemers of uitkeringsgerechtigden alleen door te werken in een gesubsidieerde baan nog een bijdrage leveren voor de samenleving. Ik denk dus dat deze situatie duurzaam van toepassing is op zo'n 500.000 mensen in Nederland. Momenteel ontvangen 1,5 miljoen mensen een uitkering; wellicht kan een derde deel daarvan nog doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Een derde is niet in staat om te werken. Voor het resterende derde deel is gesubsidieerd werk dé oplossing.

De vraag is dan of die mensen een baan hebben en dus inko- ►►

Natuurlijk brengt een CAO in algemene zin wat beperkingen met zich mee, maar ik denk niet dat de werkgevers -als dat zou kunnen- morgen van de collectieve afspraken af willen

Jouke van Dijk

men ontvangen of vrijwilligers werk doen waar een uitkering tegenover staat. Als je een half miljoen mensen vrijwilligerswerk bij hun sportvereniging of in een verpleeghuis laat doen moet je de toegang tot die mogelijkheid wel goed regelen. Als iemand zich meldt die na 30 jaar rotwerk in de industrie ook wel dat soort vrijwilligerswerk wil uitvoeren moet je natuurlijk een verhaal hebben. Ik heb het echt over gesubsidieerde banen voor mensen die, wellicht zelfs weer vanwege sociale factoren, geen kans maken op de arbeidsmarkt. Doorstromen naar regulier werk is daarbij geen doel.

Ook speelt nog de kwestie van maatschappelijke acceptatie. Een klassenassistent en een

hulpconciërge werkzaam in het onderwijs doen niet hetzelfde als een leerkracht en een conciërge. Daarom krijgen ze ook niet gelijk betaald. Er ontstaat een kwestie als je het verschil niet meer ziet. Tegelijkertijd horen dat soort dingen bij het leven. Ik zit wel eens in een vliegtuigstoel waar mijn buurman aanmerkelijk meer of minder voor heeft betaald. Dat gebeurt. Bij gesubsidieerde banen zal ook wel eens een onwenselijke situatie ontstaan. De winst zit 'm in het feit dat je een oplossing hebt gevonden voor het merendeel van de groep die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kan."

CAO

De CAO in de SW-sector kan de doorstroom van werknemers belemmeren. Die verhalen zijn bekend. Kun je de CAO wat flexibeler maken zonder de beschermende elementen te verliezen? Volgens Jouke van Dijk is dat eigenlijk niet mogelijk. "Ik schat in dat mensen die nu zo'n stevige rechtspositie hebben als SW-ers, wellicht in de toekomst een stapje terug zullen moeten doen zodat het

aantrekkelijk wordt om een baan op de reguliere arbeidsmarkt te accepteren. Je moet voorkomen dat er een gouden kooi ontstaat. Er kan geen CAO bestaan die salarissen onder het bijstandsniveau regelt.

Regionale verschillen

Je kunt je afvragen of het antwoord op de vraag hoe om te gaan met gesubsidieerd werk per regio verschilt. In Groningen is ongeveer één op de 20 arbeidsplaatsen beschermd. Elders is dat gemiddeld één op 45. Blijkbaar brengen de kenmerken van mensen dat met zich mee. Dat biedt ook mogelijkheden. Hier wonen kinderen bijvoorbeeld vaak ver van hun school. Je

kunt een bus laten rijden door één van die 500.000 mensen met een gesubsidieerde baan.

En daarbij zou ik ook het feit betrekken dat de werkgelegenheidskansen hier gewoon iets slechter zijn. De afgelopen 15 jaar kent het Noorden weliswaar dezelfde economische groei als de Randstad en hebben we het ontbreken van files kunnen uitbuiten. Maar de bevolking beweegt naar de stedelijke centra toe, dorpen ontvolken en voorzieningen verdwijnen. Het zou voor de bejaarden in deze regio echt iets kunnen betekenen als vrijwilligers voor hen in te zetten zijn." ◀◀

Iemand die op z'n 54ste werkloos wordt en na twee jaar uitkering in de bijstand belandt is financieel slechter af dan iemand die in de WSW zit. Dat moet anders. Belonen van werk is prima; carrière maken in de SW-sector lijkt mij niet de bedoeling

Lijst van afkortingen

ALV	Algemene Leden Vergadering	SW	Sociale Werkvoorziening
BW	Begeleid Werken	WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst	WWB	Wet Werk en Bijstand
OSB	Ondernemersorganisatie Schoonmaak- & Bedrijfsdiensten		

Het periodiek van Cedris komt minimaal 4x per jaar uit. Dit nummer is uitgebracht in een oplage van 1500 exemplaren en is bedoeld voor de leden van de vereniging, relevante samenwerkingspartners en andere geïnteresseerden. Met de uitgave van dit periodiek wil Cedris, naast de informatie die zij onder meer via haar site (www.cedris.nl) verstrekt, de meer strategische en opiniërende facetten van de zaken waarmee zij zich bezighoudt naar voren brengen.

Adres

Cedris, Postbus 8151, 3503 RD Utrecht
 telefoon: 030 290 68 00, fax: 030 290 68 99
info@cedris.nl, www.cedris.nl

Realisatie

Huising Communicatie- en BeleidsAdvisering (Tiel) i.s.m. Stimio Consultants Druk & Design bv en Vormix

Tekst

Sonja Huising

Redactiecommissie

Els Uijting (algemeen directeur PAUW Bedrijven, Breukelen)
 Jan Uilenbroek (interim directeur Vixia, Sittard)
 Caroline van Wijgerden (senior medewerker Cedris)
 Klaas Molenaar (directeur Cedris)